

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1VCdo/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	7118207795
Dátum vydania rozhodnutia:	05.08.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Bajánková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:7118207795.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veľkom senáte občianskoprávneho kolégia zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Bajánkovej a sudcov JUDr. Ing. Maria Dubaňa, JUDr. Aleny Svetlovskej, JUDr. Nory Halmovej, Mgr. Dušana Čima, JUDr. Ivana Rumanu a JUDr. Martina Vladíka, v spore žalobkyne obchodnej spoločnosti EOS KSI Slovensko, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 35 724 803, zastúpenej advokátskou kanceláriou Remedium Legal, s. r. o., Bratislava, Prievozská 2, IČO: 53 255 739, proti žalovanému Q. R.H., narodenému XX. N. XXXX, R., V. XX, o zaplatenie 47 300,30 eura s príslušenstvom, vedenom na Mestskom súde Košice pod sp. zn. 42Csp/31/2018, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 26. apríla 2023 sp. zn. 6CoCsp/27/2022, takto

rozhodol:

Dovolanie zamietla.

Žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Súd nie je pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu (§ 80 ods. 2 CSP).

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 28. januára 2022 č. k. 42Csp/31/2018-487 zamietol žalobu, ktorou sa právna predchodkyňa žalobkyne (Československá obchodná banka, a. s., Žitkova 11, 811 02 Bratislava, IČO: 36 854 140) domáhala, aby súd zaviazal žalovaného k zaplateniu sumy 47 300,30 eura spolu so zmluvným úrokom do zosplatnenia vo výške 1 055,22 eura, zákonným úrokom z omeškania do zosplatnenia vo výške 56,88 eura, a po zosplatnení zmluvným úrokom vo výške 4,12 % ročne zo súm v zmysle petitu žaloby, a to titulom plnenia zo spotrebiteľskej zmluvy o poskytnutí úveru. Zároveň vyslovil, že žiadnej zo strán nepriznáva nárok na náhradu trov konania.

1.1. Československá obchodná banka, a. s. v priebehu konania navrhla zmenu na strane žalobkyne z dôvodu postúpenia pohľadávky; konajúci súd procesným uznesením č. k. 42Csp/31/2018-230 z 03.

októbra 2019 pripustil, aby z konania vystúpila žalobkyňa Československá obchodná banka, a. s. a na jej miesto vstúpila EOS KSI Slovensko, s. r. o., Pajštúnska 5, 851 02 Bratislava, IČO: 35 724 803.

1.2. Súd prvej inštancie k aktívnej legitimácii žalobkyne uviedol, že nespornou skutočnosťou bolo postúpenie pohľadávky banky (pôvodnej žalobkyne) na nebankový subjekt (žalobkyňu). Pri posudzovaní platnosti tohto postúpenia pohľadávky zistil, že žalovaný, ktorý bol minimálne 90 dní v omeškaní, po zosplatnení dlhu, ešte pred postúpením pohľadávky na nebankový subjekt, nebol účinne vyzvaný bankou na zaplatenie celej splatnej pohľadávky. Keďže žalobkyňa nepreukázala zaslanie tejto osobitnej výzvy v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách (v čase po zosplatnení a pred postúpením), podľa súdu prvej inštancie pri postúpení bankovej pohľadávky na nebankový subjekt išlo o postúpenie v rozpore so zákonom č. 483/2001 Z. z. o bankách. Nakoľko postúpenie pohľadávky v zmysle § 525 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) je zakázané, išlo by o neplatný právny úkon v zmysle § 39 OZ. Z tohto dôvodu prvoinštančný súd uzavrel, že žalobkyňa v spore nie je aktívne vecne legitimovaná a preto žalobu zamietol.

1.3. Súd prvej inštancie tiež doplnil, že Oznámenie pôvodnej žalobkyne o začatí výkonu záložného práva podľa § 1511 OZ z 22. februára 2017 neposúdil ako výzvu v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, keďže v nej nie je špecifikovaná výška splatnej pohľadávky, ktorá sa postupuje a tiež v nej absentuje samotná výzva na zaplatenie. Formuláciu v oznámení - „nemožno vylúčiť uplatnenie ďalších právnych nástrojov smerujúcich k uspokojeniu pohľadávky banky, prípadné aj jej postúpenie tretej strane“ - vyhodnotil ako oznámenie iba jednej z možnosti postupu, ktoré nie je možné označiť za určitú a jasnú výzvu pôvodnej žalobkyne (banky) žalovanému v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne v poradí druhým rozsudkom z 26. apríla 2023 sp. zn. 6CoCsp/27/2022 rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdil a stranám nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Mal za to, že podstata sporu spočívala v posúdení, či žalovaný dlžník bol (nebol) úverujúcou bankou, ako postupom pred postúpením svojej od 15. júla 2015 splatnej pohľadávky na nebankový subjekt účinne vyzvaný na jej zaplatenie, a teda či bol platne naplnený zámer banky, svoju už zosplatnenú pohľadávku bez súhlasu žalovaného ako klienta, zmluvne postúpiť na žalujúci nebankový subjekt. V tejto súvislosti sa stotožnil s postupom prvoinštančného súdu, ktorý pristúpil k posudzovaniu, či pred danou cesiou banka dodržala literu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách.

2.1. Splnenie zákonnej podmienky v podobe existencie výzvy banky žalobkyňa tvrdila a preukazovala výzvou banky z 18. novembra 2014, jej oznámením zo 17. júla 2015 o zosplatnení úveru a napokon aj samotnou žalobou v tejto veci. Pokiaľ išlo o list banky z 18. novembra 2014 označený ako „posledná výzva na úhradu pohľadávky“, odvolací súd pripomenul, že tento nevznikol v relevantnom čase, ale ešte pred zosplatnením a preto pre účely posudzovania, či prostredníctvom neho bol dodržaný zákonný postup banky ustanovený v § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, bol bezpredmetným. Ani odvolateľom namietané oznámenie banky zo 17. júla 2015 o zosplatnení úveru podľa odvolacieho súdu kvalifikovanú výzvu veriteľa na zaplatenie neobsahovalo, nakoľko banka ním dlžníka len usmernila, aby v ďalšom kontaktoval správcu pohľadávky a s ním sa dohodol na ďalšom postupe, zároveň však ponechala úplne a výlučne len na jeho vôľi, kedy a či vôbec takúto iniciatívu vyvinie. Pokiaľ išlo o žalobu vo veci samej, ani táto neobsahovala výzvu ako hmotnoprávny úkon žalujúceho veriteľa na plnenie voči dlžníkovi, a preto ani samotnú žalobu v tejto veci nemožno považovať za výzvu žalovanému na splnenie jeho dlhu voči veriteľovi. Podľa odvolacieho súdu preto žiaden z namietaných listinných dôkazov nebol spôsobilý preukázať písomnú výzvu banky v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách dlžníkovi v omeškaní, ako jednu z nevyhnutných zákonných predpokladov pre platnú cesiu bankovej pohľadávky na nebankový subjekt bez súhlasu žalovaného ako klienta banky.

2.2. Odvolací súd ďalej v odôvodnení poznamenal, že zmluva o postúpení pohľadávky banky na

nebankový subjekt bez súhlasu klienta pod následkom absolútnej neplatnosti (§ 39 OZ) musí spĺňať zákonné podmienky ustanovené v § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Neplatnosť takejto cesie, na ktorú súd prihliada ex offo, spôsobuje nemožnosť vymáhania dlžných súm postupníkom pre nedostatok jeho aktívnej vecnej legitímácie. V nadväznosti na to akcentoval, že k takémuto prípadu došlo v posudzovanom spore, kedy žalobkyňa sa domáhala od žalovaného peňažného plnenia titulom jeho záväzku z úverovej zmluvy voči banke, hoci v dôsledku neplatného postúpenia pohľadávky banky na žalobkyňu ako postupníka zmluvou z 30. júla 2019 (pre absenciu výzvy banky) vymáhala toto plnenie od žalovaného neoprávnene. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 CSP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala včas dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP.

3.1. Žalobkyňa namietala nesprávne právne posúdenie veci v otázke, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu - či je žaloba podaná postupcom kvalifikovanou výzvou na zaplatenie dlžnej sumy, preukazujúcou splnenie podmienok podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Podrobila kritike svojvoľnú interpretáciu ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách odvolacím súdom, ktorou sa odklonil od rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (sp. zn. 6MCdo/22/2011, 16Cb/297/1997). Zdôraznila, že samotné ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách nedefinuje náležitosti výzvy, ale len určuje jej formu, ktorá má byť písomná. Predmetné ustanovenie nepojednáva ani o forme doručovania písomnosti účastníkovi právneho vzťahu. Uviedla, že v danom prípade postupca vyzval žalovaného na splnenie jeho dlhu o. i. prostredníctvom viacerých výziev a podanej žaloby na príslušnom súde o zaplatenie pohľadávky, ktoré sú svojím obsahom výzvami v zmysle ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Z predmetnej žaloby vyplýva, kto podanie robí, komu je určené a predovšetkým čoho sa žalobkyňa domáha, t. j. žalobný petit na zaviazanie žalovaného na úhradu dlžnej sumy v tam uvedenej výške, v stanovenej lehote a označenie osôb kto-komu má toto plnenie poskytnúť. Práve pre tieto dôvody aj súdna prax zastáva stanovisko, že aj žaloba na plnenie, resp. na zaplatenie dlžnej sumy, môže byť považovaná za výzvu na zaplatenie pohľadávky, pričom výzvu na zaplatenie reprezentuje sám žalobný petit, ktorý je následne premietnutý do výroku rozhodnutia. Pretože ustanovenie § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách pojednáva len o písomnej výzve banky (bez akýchkoľvek osobitých náležitostí tejto výzvy) voči svojmu klientovi, t. j. výzve banky k úhrade omeškaných splátok úveru, resp. akejkolvek časti peňažného záväzku klienta, ktorá môže byť vykonaná kedykoľvek za trvania omeškania dlžníka, dovolateľka považovala napadnutý rozsudok v tejto časti za nepreskúmateľný.

3.2. Odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu videla žalobkyňa aj v otázke „Či je súd viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu - a teda či je súd oprávnený rozhodnúť o zmene žalobcu (kedy musí mať za preukázanú aktívnu vecnú legitímáciu) a následne za nezmeneného skutkového a právneho stavu v rozhodnutí vo veci samej zmeniť svoje pôvodné právne posúdenie a žalobu zamietnuť z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobcu (ako nástupníckeho subjektu po pôvodnom žalobcovi), alebo je súd svojím právnym záverom o platnosti postúpenia pohľadávky (pretavenom do rozhodnutia o zmene žalobcu) viazaný.“ Konajúce sudy túto otázku vyriešili v priamom rozpore s právnymi závermi Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 3Cdo/57/2020), kedy najprv pripustili zmenu žalobkyne (a teda posúdili, že postúpenie pohľadávky bolo platné), aby následne žalobu zamietli pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne pre neplatnosť postúpenia pohľadávky. Uviedla, že rozhodnutie konajúcich súdov vo veci samej nemôže odporovať jeho skorším (procesným) rozhodnutiam, lebo by bolo nepreskúmateľné, v rozpore s jeho predchádzajúcim záverom, čím by súd nesprávnym procesným postupom znemožnil stranám sporu, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Navrhla rozhodnutia nižších súdov zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

4. Žalovaný sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§

35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) preskúmal vec a postúpil ju na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia (§ 48 ods. 1 CSP).

6. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolať uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolať vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolať vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

Dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP

11. Žalobkyňa formálne vyvodzovala prípustnosť dovolania (okrem iného) z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, pričom z obsahu dovolania (aplikujúc § 124 ods. 1 CSP) vyplynuli námietky súvisiace s (i) nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia a (ii) posúdením aktívnej vecnej legitímácie v spore.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. So zreteľom na to dovolací súd pristúpil k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľky, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do jej práva na spravodlivý proces. Zistil, že v danom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Napadnuté rozhodnutie nemožno považovať za nepreskúmateľné či nedostatočne odôvodnené. Odôvodnenie rozsudku zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, na základe čoho dospel k záveru o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne.

14. Odvolací súd v odôvodnení náležite zdefinoval podstatu sporu, ktorú predstavovalo posúdenie, či žalovaný dlžník úverujúcou bankou ako postupcom pred postúpením svojej splatnej pohľadávky na nebankový subjekt (ne)bol účinne vyzvaný na jej zaplatenie v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách, a teda či bol (ne)platne naplnený zámer banky svoju už zosplatnenú pohľadávku bez súhlasu žalovaného ako klienta zmluvne postúpiť na žalujúci nebankový subjekt. V nadväznosti na to sa výslovne stotožnil s postupom prvoinštančného súdu, ktorý primárne posudzoval, či pred predmetnou cesiou dodržala banka literu spomenutého zákonného ustanovenia.

14.1. Ďalej odvolací súd po interpretácii ustanovenia § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách náležite ozrejmil, že splnenie uvedenej zákonnej podmienky v podobe existencie výzvy banky žalobkyňa v danom prípade tvrdila a preukazovala odvolávajúc sa na výzvu banky z 18. novembra 2014, na jej oznámenie zo 17. júla 2015 o zosplatnení úveru a napokon aj na samotnú žalobu v tejto veci. Následne podrobujúc každý z označených právnych úkonov dôslednému posúdeniu z hľadiska splnenia podmienky stanovenej § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách odvolací súd konštatoval, že list banky z 18. novembra 2014 označený ako „posledná výzva na úhradu pohľadávky“ vznikol ešte pred zosplatnením, a preto pre účely posudzovania, či prostredníctvom neho (ne)bol dodržaný zákonný postup banky upravený v predmetnom ustanovení bol bezpredmetným. Pokiaľ išlo o odvolateľkou namietané oznámenie banky zo 17. júla 2015 o zosplatnení úveru, odvolací súd presvedčivo argumentoval, že toto oznámenie kvalifikovanú výzvu veriteľa na zaplatenie neobsahuje, nakoľko banka ním dlžníka len usmernila, aby v ďalšom kontaktoval správcu pohľadávky a s ním sa dohodol na ďalšom postupe, zároveň však ponechala úplne a výlučne len na jeho vôľu, kedy a či vôbec takúto iniciatívu vyvinie. Napokon, pokiaľ išlo o žalobu vo veci samej, odvolací súd sčasti uznal opodstatnenosť odvolacej námietky žalobkyne, keď poznamenal, že aj samotná žaloba môže byť považovaná za kvalifikovanú výzvu veriteľa voči dlžníkovi na zaplatenie jeho dlhu, avšak jedine za tej podmienky, že v žalobe je obsiahnutý aj sporný hmotnoprávny úkon, t. j. že je v nej obsiahnutá aj samotná výzva žalujúceho veriteľa na zaplatenie žalovaného dlhu. Odvolací súd takúto obsahovú podmienku žaloby nepovažoval za naplnenú, nakoľko predmetná žaloba výzvu ako hmotnoprávny úkon veriteľa na plnenie voči dlžníkovi neobsahovala, a preto v danom prípade nakoniec ani samotnú žalobu v tejto veci nepovažoval za výzvu žalovanému na splnenie jeho dlhu voči veriteľovi.

14.2. Odvolací súd na dôvazok, opierajúc sa o rozhodovaciu prax najvyššieho súdu v odôvodnení konštatoval, že zmluva o postúpení pohľadávky banky na nebankový subjekt bez súhlasu klienta pod následkom absolútnej neplatnosti (§ 39 OZ) musí spĺňať (aj) zákonné podmienky stanovené v § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a neplatnosť takejto cesie, na ktorú súd prihliada ex offio, spôsobuje nemožnosť vymáhania dlžných súm postupníkom, a to pre nedostatok jeho aktívnej vecnej legitímácie. Nakoľko podľa odvolacieho súdu k takejto situácii došlo aj v prejednávanom prípade, uzavrel, že žalobkyňa sa od žalovaného domáha peňažného plnenia titulom jeho záväzku z úverovej zmluvy voči banke, hoci v dôsledku neplatného postúpenia pohľadávky banky na žalobkyňu ako postupníka zmluvou z 30. júla 2019, pre absenciu výzvy banky, toto plnenie vymáha neoprávnene.

Inými slovami mal za to, že žalobkyňa nedisponuje aktívnou vecnou legitímáciou v konaní.

14.3. Na základe uvedeného možno konštatovať, že z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, z akých skutkových zistení a právnych úvah vychádzal, keď potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie a podľa názoru dovolacieho súdu má odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu (ktoré treba v spojení s rozhodnutím súdu prvej inštancie chápať ako jeden vecný celok) všetky náležitosti v zmysle § 393 CSP. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobkyňa sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožňuje a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa jej predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. Neostáva preto iné, než konštatovať, že v prejednávanej veci boli z tohto pohľadu odvolacím súdom splnené všetky zákonné ale aj ústavnoprávne nároky kladené na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

16. Pokiaľ dovolateľka spájala porušenie jej práva na spravodlivý proces so záverom súdov o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne, ktorý odporoval ich predošlému procesnému rozhodnutiu, rovnakú námietku (po obsahovej stránke) uplatnila aj prostredníctvom dovolacieho dôvodu, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 CSP). Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že nemožno pripustiť, aby pojem porušenia práva na spravodlivý proces podľa § 420 písm. f) CSP bol interpretovaný a uplatňovaný tak extenzívne, že zahŕňa aj vecnú legitímáciu, pretože by sa dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP zamerané na odstraňovanie väd zmätočnosti bez náležitého zákonného základu stalo dovolaním podľa § 421 CSP, ktorého cieľom je náprava nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom, a aj to výlučne v druhovo definovanej otázke vecnej legitímácie. Popísaný koncept nezodpovedá vôli zákonodarcu vyjadrenej v systematike právnej úpravy dovolania, ako aj v podstate taxatívne vymenovaných dôvodov prípustnosti dovolania a dovolacích dôvodov. Okrem toho najvyšší súd stabilne judikuje, že prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nezakladá skutočnosť, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočíva na nesprávnych právnych záveroch, nakoľko nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP (porov. R 24/2017). Najvyšší súd už podľa predchádzajúcej úpravy dospel k záveru, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1Cdo/62/2010, 2Cdo/97/2010, 3Cdo/53/2011, 4Cdo/68/2011, 5Cdo/44/2011, 6Cdo/41/2011, 7Cdo/26/2010 a 8ECdo/70/2014). Skutočnosť, že dovolateľka má odlišný právny názor než odvolací súd, bez ďalšieho nezakladá a nedokazuje ňou tvrdenú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

17. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v posudzovanom prípade nezistil, a preto je dovolanie v tejto časti procesne neprípustné.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP

18. Žalobkyňa ďalej vyvodzuje prípustnosť dovolania aj z § 421 ods. 1 písm. a), resp. b) CSP.

19. Podľa ustanovenia § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

20. Dovolateľka v súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 CSP vymedzila nasledovné právne otázky:

- a) Či je žaloba podaná postupcom kvalifikovanou výzvou na zaplatenie dlžnej sumy, preukazujúcou splnenie podmienok podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách;
- b) Či je súd pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu.

21. Dovolací súd vo vzťahu k prvej nastolenej právnej otázke [sub a)] pripomína, že dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP sa vzťahujú výlučne na právnu otázku, riešenie ktorej viedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. právnu otázku, ktorá bola rozhodujúca pre rozhodnutie vo veci samej). Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (vyriešenie ktorej nevedlo k právnym záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Pre posúdenie, či ide o právnu otázku kľúčovú pre rozhodnutie vo veci samej a pre posúdenie prípustnosti dovolania, nie je rozhodujúci subjektívny názor strany sporu, že daná právna otázka môže byť pre ňu rozhodujúca, ale významný je výlučne záver dovolacieho súdu rozhodujúceho o jej dovolaní. Pri otázke, „či je žaloba podaná postupcom kvalifikovanou výzvou na zaplatenie dlžnej sumy, preukazujúcou splnenie podmienok podľa § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách“, možno bez potreby hlbších analýz konštatovať, že je formulovaná všeobecne, bez zohľadnenia konkrétnych osobitostí podanej žaloby v predmetnej veci a jej zodpovedanie by nemalo účinok na prehodnotenie konečného rozhodnutia vo veci samej.

22. Odhliadnuc od uvedeného, odvolací súd sa v konkrétnostiach skúmanej veci touto otázkou zaoberal a zodpovedal ju kladne; vyslovil názor (parafrázujúc), že i keď samotná žaloba môže byť považovaná za kvalifikovanú výzvu veriteľa voči dlžníkovi na zaplatenie jeho dlhu, v tomto prípade žaloba žalobkyne výzvu ako hmotnoprávny úkon veriteľa na plnenie voči dlžníkovi neobsahovala, a preto ani samotnú žalobu v tejto veci nebolo možné považovať za výzvu žalovanému na splnenie jeho dlhu voči veriteľovi. Inými slovami, aj napriek kladnému zodpovedaniu na dovolateľkou položenú otázku odvolacím súdom to nevedlo k úspechu žalobkyne v spore, preto ani jej zodpovedanie dovolacím súdom by pre meritórne rozhodnutie nemalo právnu relevanciu. Takto koncipovaná otázka nemá potenciál zmeniť napadnuté rozhodnutie a je preto iba hypotetická. Cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je pritom poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické či hypotetické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Predložená dovolacia argumentácia žalobkyne v tejto časti tak nepredstavuje vymedzenie kardinálnej právnej otázky spôsobom predpokladaným v § 421 ods. 1 písm. a) CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP.

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP

23. Žalobkyňa v otázke [sub b)] - Či je súd pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu - vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

24. Dovolací súd je viazaný iba vymedzením právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré považuje dovolateľ za nesprávne, nie však už určením, pod ktorý prípad prípustnosti jej riešenia (§ 421 ods. 1 CSP) táto otázka spadá. Z uvedeného dôvodu dovolací súd z hľadiska prípustnosti dovolania posudzuje (iba) materiálny substrát samotného dovolacieho konania spočívajúci vo vymedzení právnej otázky a predostretí vlastnej argumentácie dovolateľa v zmysle § 432 ods. 2 CSP, súčasne zohľadňujúc vlastnú rozhodovaciu prax (iura novit curia, 4Cdo/11/2021, 8Cdo/54/2018, I. ÚS 51/2020).

25. Dovolateľka odklon odvolacieho súdu od uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/57/2020 založila na argumente, že záver o zamietnutí žaloby pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne neprípustne odporuje rozhodnutiu o pripustení zmeny žalobkyne z dôvodu postúpenia pohľadávky.

26. Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020, akcentujúc rozdielnosť úprav rozhodovania o

návrhoch na zmeny v okruhu účastníkov konania (dnes strán sporu) podľa Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) a Civilného sporového poriadku, uvažoval tak, že kým podmienkou pozitívneho rozhodnutia o zmene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP bolo preukázanie nástupu právnej skutočnosti spôsobilý privodiť prevod alebo prechod práva či povinnosti, predstavujúcich predmet sporu, z pôvodného účastníka konania na inú osobu - podmienkou vyhovieť návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo). Doplnil, že cit.: „Práve takáto zmena právnej úpravy spôsobuje, že súd sa má k otázke nadobudnutia práva alebo povinnosti, o ktoré v konaní ide, subjektom ešte len majúcim do konania vstúpiť, vyjadriť už v rozhodnutí o zmene a konečnom rozhodnutí tak nový civilný sporový kódex zveruje prakticky len posúdenie otázky existencie žalovaného práva, resp. povinnosti u pôvodného žalobcu, resp. žalovaného (pokiaľ sa návrhu na zmenu nevyhoví), resp. podržania si žalobcom či žalovaným práva, resp. povinnosti aj k času rozhodovania vo veci samej (pokiaľ sa naopak návrhu na zmenu vyhovie)“.

27. Vec prejednávajúci senát 4C sa s právnym názorom prezentovaným v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020 nestotožnil; hodnotil ho ako následok uplatnenia prílišného formalizmu (textualizmu) a striktného gramatického výkladu ustanovenia § 80 ods. 1, 2 CSP, bez zohľadnenia jeho zmyslu a účelu. Zastával názor, že súd procesným rozhodnutím, ktorým (iba) ustalať existenciu dvoch so záujmom na výsledku sporu kontradiktórnych protistrán, neprejudikuje tento výsledok sporu, ktorý má vzniknúť až z riadne vykonaného dokazovania. O tom, že zákonodarca mal zámer riešiť (len) okruh subjektov bez konečného prisúdenia hmotnoprávných práv a povinností svedčí aj systematické zaradenie posudzovaných ustanovení v rámci štruktúry Civilného sporového poriadku. Úprava zmeny subjektov je zaradená do prvej časti („Všeobecné ustanovenia“) venovanej úprave základných inštitútov či predpokladov potrebných pre jadro meritórneho rozhodovania, ktoré našlo svoje miesto až v následnej druhej časti („Konanie v prvej inštancii“). Skonštatoval, že interpretačný posun dotknutých ustanovení od prijatia nového procesného kódexu nemá žiadnu oporu ani v dôvodovej správe k Civilnému sporovému poriadku. Len ťažko možno predpokladať, že tak výrazne očividné odchýlenie (aké nastolil najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020) vo výklade obdobného ustanovenia od predošlej procesnej úpravy by nenašlo svoj prejav v dôvodovej správe ako dokumentu obsahujúceho práve dôvody potreby novej zákonnej úpravy.

28. Uznesením z 30. októbra 2023 sp. zn. 9Cdo/143/2023 senát 4C preto postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (§ 48 ods. 1 CSP veta prvá) a sám prípustnosť predmetného dovolania posudzoval z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, nakoľko rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľkou vymedzenej právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Keďže jeho právne posúdenie otázky interpretácie ustanovenia § 80 ods. 1 a 2 CSP bolo odlišné od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí iného dovolacieho senátu najvyššieho súdu (3Cdo/57/2020), nebolo pochyb, že sa jedná o spor o interpretáciu právnej normy.

29. Veľký senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „veľký senát“) si pred rozhodnutím vo veci vyžiadal stanoviská od ministra spravodlivosti Slovenskej republiky, generálneho prokurátora Slovenskej republiky a verejných právnických fakúlt (§ 48 ods. 4 CSP). Subjekty, ktoré vyhovieť žiadosti o vyjadrenie (minister spravodlivosti Slovenskej republiky, generálny prokurátor Slovenskej republiky, Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave a Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici) sa vo svojich stanoviskách stotožnili s právnym názorom vec postupujúceho senátu 4C. Priklonili sa k teleologickému výkladu ustanovenia § 80 ods. 1, ods. 2 CSP s tým, že zámerom právnej úpravy zmeny subjektov v Civilnom sporovom konaní bolo nadviazať a nie zásadne meniť alebo odkloniť sa od doterajšej právnej úpravy - OSP (minister spravodlivosti Slovenskej republiky). Bez ohľadu na úvahy o procesnej možnosti zrušenia právoplatného uznesenia o zmene na strane žalobcu, právnu otázku interpretovali tak, že súd nie je pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu (generálny prokurátor Slovenskej republiky). Uznesením o zmene strany sporu v súlade s § 80 CSP je súd viazaný len v takom rozsahu, že na základe tohto procesného rozhodnutia koná s novou

stranou sporu; pri rozhodovaní o zmene strany sporu je vedľajšie, či je preukázaná primárna hmotnoprávna skutočnosť, ktorá má zakladať žalobný nárok (Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave). Opačný výklad by znamenal, že prípadné námietky o skutočnostiach, že k prevodu alebo prechodu nedošlo, by sa koncentrovali len do štádia do rozhodovania súdu o pripustení zmeny v zmysle § 80 ods. 1, 2 CSP, avšak takáto koncentrácia z právnej úpravy nevyplýva a strany môžu vznášať námietky a predkladať dôkazy o nich za podmienok stanovených zákonom aj po tomto rozhodnutí (Právnická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici).

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací konajúci vo veľkom senáte (§ 35 v spojení s § 48 ods. 1 a 4 CSP) po zistení, že dovolanie spĺňa zákonom požadované náležitosti, vrátane riadneho vymedzenia dovolacieho dôvodu, pristúpil k skúmaniu splnenia podmienok prípustnosti dovolania. Dovolateľka namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom v otázke, či je súd pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu. Vec predkladajúci senát 4C prípustnosť dovolania odôvodnil rozdielnou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Dovolací súd dospel k záveru, že bol splnený predpoklad prípustnosti dovolania vyplývajúci z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. c) CSP, t. j. v dovolaní vymedzená právna otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. Jedná sa o spor o interpretáciu právnej normy, ktorý je judikátnym rozporom.

31. Po konštatovaní prípustnosti dovolania veľký senát pristúpil k meritórnemu dovolaciemu prieskumu a posúdeniu dôvodnosti dovolania z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom vo vymedzenej právnej otázke. Je objektívne dané, že v dvoch rôznych rozhodnutiach najvyššieho súdu boli vyslovené právne názory, ktoré odlišným spôsobom vykladajú (interpretujú) rovnaké ustanovenie § 80 ods. 1, 2 CSP v otázke „či je súd pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu.“

32. Podľa § 80 ods. 1 CSP ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou sa spája prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná, môže žalobca navrhnúť, aby do konania na jeho miesto alebo na miesto žalovaného vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli. Podľa odseku 2 vety prvej tohto ustanovenia súd vyhovie návrhu podľa odseku 1, ak sa preukáže, že po začatí konania došlo k prevodu alebo prechodu práva alebo povinnosti, a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu.

33. Základom interpretácie a aplikácie každej právnej normy v materiálnom právnom štáte je určenie účelu právnej úpravy, vymedzenie jej rozsahu a identifikácia jej obsahu (m. m. II. ÚS 171/05). Nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu.

34. Odlišný právny názor (§ 48 ods. 1 CSP veta druhá) od právneho názoru vysloveného v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/57/2020 vec predkladajúci senát 4C zrekapituloval v právnej argumentácii: Súd pri rozhodovaní o zmene subjektu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP skúma, či v danom prípade ide o takú právnu skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností (teda či nejde o takú právnu skutočnosť, ktorá podľa právnych predpisov nemôže mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností), či skutočne nastala (teda napr. že zmluva o postúpení pohľadávky bola skutočne uzavretá) a či je v konkrétnom prípade spôsobilá mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Otázkou, či tvrdené právo (povinnosť), ktoré malo byť prevedené alebo malo prejsť na iného, tu naozaj je alebo či skutočne bolo prevedené, sa súd nezaobrá, lebo sa týka už posúdenia veci samej, ku ktorému sa vyjadruje len v rozhodnutí o veci samej. Inými slovami, otázku vecnej legitímácie posudzuje súd až v rozhodnutí o veci samej na základe riadne vykonaného

dokazovania a právneho posúdenia veci. K rovnakému právnomu názoru sa prikláňa aj odborná literatúra, ktorá uvádza, že súd vyhovie návrhu (na zmenu subjektu), za predpokladu, že kumulatívne nastanú tieto skutočnosti: a/ zmenu strán sporu navrhne oprávnený subjekt (žalobca); b/ súhlasí s tým ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu (ak sa má nástupníctvo týkať strany žalovaného, táto podmienka odpadá); c/ preukáže sa, že došlo k právnej skutočnosti podľa odseku 1 citovaného ustanovenia. V tejto súvislosti je žalobca, ktorý navrhuje zmenu strán sporu, povinný predložiť konkrétne (najmä listinné) dôkazy o existencii skutočnosti spôsobujúcej prevod alebo prechod práv alebo povinností tvoriacich predmet konania. Súd je oprávnený skúmať, či povedzme zmluva o postúpení pohľadávky či prevzatie dlhu je platné, a teda či skutočne spôsobujú zamýšľané právne účinky. Samozrejme, takéto rozhodovanie v žiadnom smere neprejudikuje rozhodnutie súdu vo veci samej (porovnaj Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2022, 1752 s., s. 303 - 307).

35. Veľký senát sa stotožňuje s vec postupujúcim senátom v jeho právnych záveroch, ktoré sú zrozumiteľné, legitímne a ústavne akceptovateľné. Dodáva, že všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavou súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii (m. m. III. ÚS 72/2010). Potrebu prioritizácie účelu právnej normy ako výkladového pravidla vo svojej rozhodovacej praxi zvýraznil Ústavný súd Slovenskej republiky aj v náleze z 08. decembra 2010 sp. zn. I. ÚS 306/2010: „Nemôže platiť absolútna väzanosť doslovným znením zákona, ale orgán aplikácie práva môže a musí sa od neho odchýliť, pokiaľ to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov.“

36. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu alebo v prípade rozporu znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybností, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Väzanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení (II. ÚS 5/2020).

37. Pomerované touto optikou potom platí, že v prípade interpretácie ustanovenia § 80 ods. 1 a 2 CSP je potrebné uprednostniť teleologický (*e ratione legis*) a systematický výklad pred jeho doslovným gramatickým výkladom. Primárnym účelom predmetného ustanovenia je úprava rozhodovania súdu o zmene strany sporu, ktorého výsledkom je rozhodnutie vymedzujúce okruh subjektov konania. Z povahy tohto rozhodnutia je zrejmé, že ide o procesné rozhodnutie. Právna náuka charakterizuje procesné rozhodnutie ako rozhodnutie, ktorým súd upravuje svoj postup, ktorý (ešte len) smeruje k vydaniu meritórneho rozhodnutia. Rozhodnutie vo veci samej následne predstavuje výsledok celej činnosti súdu, inkorporujúceho všetky dôkazy a námietky, ktoré boli vznesené počas celého konania.

38. *Summa summarum* vyššie uvedené oprávňuje dovolací súd vysloviť názor, že pri rozhodovaní o zmene subjektu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP súd skúma, či v danom prípade ide o takú právnu skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností (teda či nejde o takú právnu skutočnosť, ktorá podľa právnych predpisov nemôže mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností), či skutočne nastala (teda napr. že zmluva o postúpení pohľadávky bola skutočne uzavretá) a či je v konkrétnom prípade spôsobilá mať za následok prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná. Otázkou, či tvrdené právo (povinnosť), ktoré malo byť prevedené alebo malo prejsť na iného, tu naozaj je alebo či skutočne bolo prevedené, sa súd nezaobrá, lebo sa týka už posúdenia veci samej, ku ktorému sa vyjadruje len v rozhodnutí o veci samej. Inými slovami, otázku vecnej legitímácie posudzuje súd až v rozhodnutí o veci samej na základe riadne vykonaného dokazovania a právneho posúdenia veci.

39. Práve s akcentom na účel, ktorý je sledovaný zákonom vyjadrila zhodný názor aj právna doktrína v oboch stanoviskách právnických fakúlt v tom smere, že pri kolízii formalistického výkladu zákonného ustanovenia (§ 80 ods. 1, 2 CSP) a účelu samotného ustanovenia, je potrebné predovšetkým zachovať v čo najširšom možnom rozsahu hodnotu, na ktorej príslušný účel právnej normy spočíva a ktorej je výrazom. Trvanie na výklade preferovanom v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/57/2020, že „(...) kým podmienkou pozitívneho rozhodnutia o zmene podľa § 92 ods. 2 a 3 OSP bolo preukázanie nástupu právnej skutočnosti spôsobiljej privodiť prevod alebo prechod práva či povinnosti, predstavujúcich predmet sporu, z pôvodného účastníka konania na inú osobu - podmienkou vyhovievania návrhu na zmenu strany sporu podľa § 80 ods. 1 a 2 CSP je preukázanie prevodu alebo prechodu práva (nielen, že k nemu malo dôjsť, ale že k nemu skutočne došlo)“, by bolo prejavom uprednostnenia formalizmu pred účelom a teleologickým cieľom dotknutej regulácie. Aj napriek formulačnej zmene § 80 ods. 2 CSP oproti zneniu § 92 ods. 3 OSP totiž nedošlo k zmene samotnej podstaty rozhodnutia o pripustení zmeny, ktorá má len a výlučne procesnoprávne dôsledky ako výsledok rozhodovania o procesnom postupe. Takéto právoplatné rozhodnutie nezakladá prekážku rozhodnutej veci (§ 230 CSP) a nezakladá ani právoplatné vyriešenie prejudiciálnej otázky vo vzťahu k uplatnenému nároku.

40. Nie nepodstatným aspektom bolo aj zohľadnenie tzv. historického výkladového cieľa, ktorý je zrejmý z dôvodovej správy, ktorá bola súčasťou legislatívneho procesu prijatia Civilného sporového poriadku; k § 76 (v schválenom znení k § 80) sa uvádza: Predkladaná právna úprava pokračuje v línii nastolenej už v OSP z roku 1950, podľa ktorej je pre súd rozhodujúci skutkový a právny stav nie v čase začatia konania, ale zásadne v čase vydania meritórneho rozhodnutia. Súd preto musí procesne reflektovať zmeny v potenciálnej vecnej legitímácii, na čo slúži inštitút zmeny subjektov podľa § 76. Navrhovaná právna úprava sa prispôbila terminológii novej koncepcii sporového konania, vypustil sa inštitút zámeny účastníctva, pretože v dôsledne kontradiktórnom spore má byť nedostatok vecnej legitímácie v čase začatia konania riešený výlučne novým sporom, nie „pokračovaním“ pôvodného sporu. Z uvedeného vyplýva, že zámerom právnej úpravy zmeny subjektov v Civilnom sporovom poriadku bolo nadviazať a nie zásadne meniť alebo odkloniť sa od doterajšej právnej úpravy.

41. Dôsledkom teleologickej (e ratione legis), historickej a systematickej interpretácie ustanovenia § 80 ods. 1, 2 CSP pred jeho doslovným gramatickým výkladom je preto jednoznačný záver obsiahnutý v tretej výrokovej vete rozsudku veľkého senátu, že súd nie je pri rozhodovaní vo veci samej z hľadiska posúdenia aktívnej vecnej legitímácie viazaný svojím procesným rozhodnutím o zmene žalobcu (§ 80 ods. 2 CSP).

42. Pokiaľ odvolací súd napadnutým rozsudkom potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí žaloby pre nedostatok aktívnej vecnej legitímácie žalobkyne z dôvodu, že žiaden z listinných dôkazov nebol spôsobilý preukázať písomnú výzvu banky dlžníkovi v omeškaní v zmysle § 92 ods. 8 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a tomuto meritórnemu rozhodnutiu predchádzalo procesné uznesenie o pripustení vstupu žalobkyne do konania z dôvodu jej aktívnej legitímácie predložením zmluvy o postúpení pohľadávky (§ 80 CSP), spor z hľadiska právneho posúdenia veci vo vymedzenej právnej otázke rozhodol vecne správne.

43. Z uvedených dôvodov veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu dovolanie žalobkyne ako nedôvodné zamietol (§ 448 CSP). Právny názor vyjadrený veľkým senátom je pre senáty najvyššieho súdu záväzný (§ 48 ods. 3 veta prvá CSP).

44. Aj keď bol žalovaný v dovolacom konaní v plnom rozsahu úspešný (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP), v záujme rozumného usporiadania procesných nárokov strán v súlade so zásadou procesnej ekonómie (článok 4 ods. 2 v spojení s článkom 17 Základných princípov CSP) mu dovolací súd náhradu trov dovolacieho konania nepriznal z dôvodu, že mu žiadne trovy nevznikli, ani mu nevyplyvajú z obsahu spisu (R 72/2018).

45. Toto rozhodnutie prijal veľký senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 7 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.